OBVEZA PLAĆANJA NAKNADE ZA VEZ NAKON RASKIDA UGOVORA O VEZU

Visoki trgovački sud Republike Hrvatske
Presuda i rješenje br. Pž-2991/2022-2 od 21. travnja 2023.
Vijeće: Marina Veljak, predsjednica vijeća; Kristina Saganić, sutkinja izvjestiteljica; Lenka Ćorić, članica vijeća

Korisnik veza (tuženik u parnici) raskinuo je ugovor o vezu s marinom – pružateljem usluge veza (tužiteljem u parnici), ali je ostavio brodicu na suhom vezu u marini. Marina kao pružatelj usluge veza u parničnom postupku traži plaćanje naknade za uporabu suhog veza prema tarifi za dnevni vez te troška postolja za brodicu na suhom vezu, uvećanih za PDV. Tuženik tvrdi da se naknada za vez ne može obračunavati primjenom tužiteljeva cjenika jer stranke nisu bile u ugovornom odnosu niti postoje dokazi da je tuženik primio tužiteljeve opće uvjete ugovora. Sud je zaključio da iako za sporno razdoblje nije bio sklopljen pisani ugovor o vezu, tuženik je zadržavanjem brodice u marini prihvatio tužiteljeve opće uvjete (cjenik). Oni mu nisu bili nepoznati ne samo zbog njihova dugogodišnjeg ugovornog odnosa, nego i zato što su javno objavljeni (arg. iz čl. 673.j, 673.r i 673.t Pomorskog zakonika). Sama činjenica da se brodica nalazila na suhom vezu, a ne u moru, ne utječe na tuženikovu obvezu plaćanja dugovane naknade s te osnove. Korisnik veza duguje naknadu neovisno o tome je li brodica privezana u moru ili se nalazi na suhom doku luke nautičkog turizma čiji je tužitelj koncesionar.

U postupku je utvrđeno da je tuženik vlasnik plovila »B.« (gliser s kabinom). Tuženik kao korisnik veza i tužitelj kao pružatelj usluge veza bili su u ugovornom odnosu čiji je predmet bila uporaba[1] veza za tuženikovo plovilo u marini B.

[1] U sudskoj se odluci na više mjesta rabi pojam korištenje veza. U ovom se radu na svim mjestima, u skladu s terminologijom Pomorskog zakonika (u nastavku: PZ) koji uređuje ugovor o vezu te u duhu pravilne uporabe terminologije koja počiva na podjeli ugovora prema njihovoj pravnoj prirodi, govori o uporabi veza. Ugovor o nautičkom vezu uređen je PZ-om, a čl. 673.j st. 1. određen je pojam ugovora te je propisano: »Ugovorom o nautičkom vezu… obvezuje se pružatelj usluge veza u moru ili na kopnu ustupiti vez korisniku veza na uporabu za smještaj određene jahte ili brodice…« Pravilno je rabiti pojam uporaba veza, a ne korištenje veza jer je ugovor o vezu ugovor o uporabi, a ne ugovor o korištenju. Po svojoj pravnoj prirodi, u skladu s teorijskom podjelom ugovora u građanskom pravu, on je ugovor o najmu, a ne ugovor o zakupu jer najam uključuje uporabu predmeta ugovora, a zakup korištenje predmeta ugovora. Vez se ustupa na uporabu određenoj osobi za određeno plovilo, a ne za iskorištavanje, tj. pribiranje plodova veza. Osoba kojoj je ustupljen vez na uporabu nema pravo ustupiti vez na uporabu trećoj osobi ni uz naknadu ni

Njihov je ugovorni odnos raskinut 2014. godine. Između stranaka nije bilo sporno da je tuženikovo plovilo ostalo na suhom vezu u nautičkoj marini, unatoč tomu što je tuženik izjavio da raskida ugovor te da nije prihvaćao tužiteljeve ponude za daljnju suradnju po toj osnovi. O tome kao i o njegovu neurednom ispunjavanju ugovornih obveza u spis je priložena elektronička korespondencija stranaka.

Tužitelj u ovoj parnici od tuženika potražuje plaćanje naknade za uporabu suhog veza u nautičkoj marini B. Tuženiku je ispostavio četiri računa ukupnog iznosa od 89.621,00 kuna. Tim je računima tužitelj obračunao dnevni vez za plovilo »B.« duljine 9,3 m te trošak postolja za brodicu na suhom vezu od 30. listopada 2020. do 30. lipnja 2021. godine. Iz računa proizlazi da je dnevni vez obračunat po cijeni od 456,00 kuna uvećanoj za PDV, u ukupnom iznosu od 570,00 kuna, te da je trošak korištenja postolja obračunat u iznosu od 520,80 kuna uvećanom za PDV, u ukupnom iznosu od 776,00 kuna. U odnosu na navode tuženika koji se protivio tužbenom zahtjevu, tužitelj je tvrdio da u konkretnom slučaju nije riječ o čuvanju brodice, nego o uporabi veza te da tužitelj kao ovlašteni koncesionar ima pravo naplatiti uporabu veza u moru i na kopnu.

Prvostupanjski sud (Trgovački sud u Osijeku) presudom pod poslovnim brojem Povrv-398/2021-15 od 26. travnja 2022. održao je na snazi platni nalog iz rješenja o ovrsi javnog bilježnika N. K. u S. B., poslovni broj Ovrv-743/2021 od 25. kolovoza 2021., za iznos od 77.366,62 kuna sa zakonskim zateznim kamatama koje teku na više pojedinačnih iznosa od dospijeća do isplate te za trošak ovršnog postupka u iznosu od 1.494,76 kuna s kamatama od 25. kolovoza 2021. do isplate. Taj je platni nalog ukinut i tužbeni zahtjev odbijen za iznos od 12.254,38 kuna s kamatama i za trošak ovrhe od 563,00 kuna s kamatama. Tuženiku je naloženo naknaditi tužitelju troškove parničnog postupka u iznosu od 3.632,00 kuna, a odbijen je tužiteljev zahtjev za naknadu parničnog troška u iznosu od 1.368,00 kuna. Rješenjem je odbijen tuženikov prijedlog da se postupak prekine do pravomoćnog okončanja postupka u predmetu koji se kod Trgovačkog suda u Splitu vodi pod poslovnim brojem Povrv-30/2021.

Protiv navedene presude žalbu su podnijele obje stranke.

Tužitelj se u žalbi protivio odluci u dijelu kojim je odbijen njegov zahtjev. Smatrao je da je prvostupanjski sud nepravilno utvrdio da je tužitelj naknadu

besplatno. Opširnije o pravnoj prirodi ugovora o vezu vidi Skorupan Wolff, V.; Padovan, A. V., Postoje li elementi ostave u ugovorima o vezu u lukama nautičkog turizma?, *Zbornik radova 2. Međunarodne konferencije transportnog prava i prava osiguranja, INTRANSLAW Zagreb 2017.*, Pravni fakultet Sveučilišta u Zagrebu, Zagreb, 2017., str. 313-353 te Skorupan Wolff, V., Uporaba veza u komunalnom dijelu luke (prikaz odluke domaćeg suda), *Poredbeno pomorsko pravo = Comparative Maritime Law,* god. 63 (2024.), br. 178, str. 365-369.

za vez tuženikova plovila obračunao protivno cjeniku. Prvostupanjski je sud iz nalaza sudskog vještaka i izvatka iz upisnika brodova utvrdio da je tuženikova brodica »B.« duga 7,92 m i široka 2,84 m, slijedom čega, primjenom tužiteljeva cjenika, naknada za dnevni vez iznosi 487,00 kuna, a ne 570,00 kuna. Međutim, tužitelj je u žalbi istaknuo da je u općim uvjetima poslovanja marine propisano da će marina izmjeriti svako plovilo po dolasku (duljina »preko svega«) te da će se, ako te dimenzije ne odgovaraju dokumentaciji, primjenjivati duljina utvrđena izmjerom. Sudski vještak u postupku osiguranja dokaza nije odredio duljinu »preko svega«, nego samo duljinu trupa, a tužitelj, kao i druge marine, mjeri stvarnu duljinu plovila na početku uporabe veza jer u brodskim ispravama nema stvarnog podatka o tome. Zato je prema mišljenju tužitelja pogrešno utvrđeno činjenično stanje, pa je tužitelj predlagao da se presuda ukine u dijelu u kojem je odbijen tužbeni zahtjev i da se predmet vrati prvostupanjskom sudu na ponovno suđenje.

Tuženik je podnio žalbu i istaknuo sve žalbene razloge protiv presude kojom je prihvaćen tužiteljev zahtjev i protiv rješenja kojim je odbijen njegov prijedlog da se postupak prekine do pravomoćnog okončanja postupka u predmetu koji se kod Trgovačkog suda u Splitu vodi pod poslovnim brojem Povrv-30/2021.

Tuženik je tvrdio da nije jasno zašto prvostupanjski sud nije prihvatio njegove dokazne prijedloge niti na koje se razdoblje odnosi sporna tražbina i o kojoj je tražbini riječ. Tuženik je smatrao da je u ovom predmetu odlučno to što se naknada nije mogla obračunati primjenom tužiteljeva cjenika jer stranke nisu bile u ugovornom odnosu niti ima dokaza da je tuženik primio tužiteljeve opće uvjete. U žalbi, kao i tijekom postupka, osporavao je predmetnu tražbinu i navodio da tužitelj pokušava naplatiti cijenu dnevnog veza brodova u moru za njihov smještaj na suhom. Nadalje, tuženik je isticao da su njegovi brodovi zaplijenjeni u postupku pred Trgovačkim sudom u Splitu, poslovni broj Ovrv-16/2020, pa ih tuženik nije mogao maknuti. Navodio je kako je riječ o prisilnom čuvanju na koje tuženik nije pristao. S obzirom na to da se predmet tog suda (Trgovačkog suda u Splitu, poslovni broj Povrv-30/2021) nalazi na Vrhovnom sudu Republike Hrvatske, tuženik je smatrao da je trebalo donijeti odluku o prekidu ove parnice. Predložio je da Visoki trgovački sud Republike Hrvatske (u nastavku: VTS) pobijanu presudu preinači ili ukine i predmet vrati prvostupanjskom sudu na ponovno suđenje.

Odgovori na žalbe nisu dostavljeni.

VTS je pobijanu odluku ispitao na temelju odredbe čl. 365. st. 2. Zakona o parničnom postupku (*Narodne novine*, br. 53/1991, 91/1992, 58/1993, 112/1999, 88/2001, 117/2003, 88/2005, 2/2007, 84/2008, 96/2008, 123/2008, 57/2011, 148/2011,

25/2013, 89/2014, 70/2019, 80/2022 i 114/2022; u nastavku: ZPP) u granicama žalbenih razloga, pazeći po službenoj dužnosti na bitne povrede odredaba parničnog postupka iz odredbe čl. 354. st. 2. t. 2., 4., 8., 9., 13. i 14. ZPP-a, kao i na pravilnu primjenu materijalnog prava.

Odlučio je da žalbe nisu osnovane pa je presudom odbio tužiteljevu i tuženikovu žalbu kao neosnovane i potvrdio prvostupanjsku presudu. Što se tiče prigovora tuženika da se postupak prekine do pravomoćnog okončanja drugog postupka koji se vodi pred VTS-om, rješenjem je odbio tuženikovu žalbu kao neosnovanu i potvrdio rješenje prvostupanjskog suda.

Drugostupanjski je sud u svojoj odluci istaknuo kako je, suprotno tuženikovim žalbenim navodima, prihvatio zaključak prvostupanjskog suda o osnovanosti dijela tužbenog zahtjeva. Smatrao je kako je valjanom ocjenom izvedenih dokaza utvrđena tuženikova obveza plaćanja naknade za vez na osnovi smještaja njegova plovila na suhom vezu na području nautičke marine čiji je tužitelj koncesionar. Suprotno tužiteljevim žalbenim navodima, zaključak je VTS-a da je prvostupanjski sud pravilnom ocjenom dokaza utvrdio visinu tuženikove obveze.

U obrazloženju svoje odluke VTS je iznio tumačenje da već sama činjenica da je tuženik zadržao brod na vezu u marini tijekom daljnjeg razdoblja potvrđuje pravilnost zaključka prvostupanjskog suda o njegovoj obvezi plaćanja spornih računa (arg. iz čl. 673.j i 673.r st. 3. i 673.t PZ-a, *Narodne novine*, br. 181/2004, 76/2007, 146/2008, 61/2011, 56/2013, 26/2015 i 17/2019). Prema pravnom mišljenju VTS-a, iako za sporno razdoblje nije sklopljen pisani ugovor o čuvanju broda na suhom doku ili o uporabi veza, ostavljanjem brodice u marini tuženik je i za daljnje razdoblje prihvatio tužiteljeve uvjete (cjenik) koji mu nisu mogli ostati nepoznati ne samo zbog njihova dugogodišnjeg odnosa i svih okolnosti slučaja, nego i zbog toga što su javno objavljeni, a to je, prema mišljenju VTS-a, prvostupanjski sud pravilno obrazložio. Pritom je VTS istaknuo da sama činjenica da se plovilo nalazi na suhom vezu, a ne u moru, ne utječe na tuženikovu obvezu plaćanja dugovane naknade s te osnove. Korisnik veza duguje naknadu neovisno o tome je li plovilo privezano u moru ili se nalazi na suhom doku nautičke marine čiji je tužitelj koncesionar.

U odnosu na tuženikove navode o tome da je brodica zaplijenjena pa je on zbog toga nije mogao odvesti iz marine, VTS je odlučio da je prvostupanjski sud pravilno ocijenio te tvrdnje kao paušalne i nedokazane jer na te okolnosti tuženik nije predložio izvođenje dokaza, a ni dokumentacija u spisu nije dala uporište za zaključak o osnovanosti tih navoda. VTS je smatrao kako je prvostupanjski sud pravilno ocijenio tuženikov prigovor zastare (čl. 228. Zakona o obveznim odnosima) jer je iz računa vidljivo da se tražbina odnosi na neplaćene usluge od

studenog 2020. do lipnja 2021., a prijedlog za ovrhu podnesen je 25. kolovoza 2021. godine.

VTS je prihvatio i zaključak prvostupanjskog suda o visini naknade te istaknuo da je tužitelj nije obračunao u skladu s cjenikom marine B. Tuženikovo je plovilo, prema nalazu i mišljenju sudskog vještaka te izvatku iz upisnika brodova, duljine 7,92 m.

Tužiteljevim je cjenikom određeno da za brod duljine do 7,99 m i širine do 3,00 m naknada za dnevni vez u moru/na kopnu iznosi 487,00 kuna, u što je uračunat PDV od 25 %, a to znači da je tužitelj imao pravo prema svom cjeniku tuženiku zaračunati naknadu u iznosu od 487,00 kuna, a ne iznos od 570,00 kuna, kako je to tužitelj učinio u utuženim računima, uz umanjenje od 30 % za uporabu veza dužu od dvadeset dana. VTS je smatrao kako je primjenom tužiteljeva cjenika prvostupanjski sud pravilno utvrdio visinu tuženikove obveze, a tužitelj se u žalbi neosnovano pozivao na to da je naknadu obračunao prema izmjeri »duljine preko svega«. Osim što tu činjenicu tužitelj nije isticao tijekom postupka, utvrđenje prvostupanjskog suda o parametrima za određivanje sporne naknade prema cjeniku proizlazi ne samo iz nalaza vještaka izrađenog u postupku osiguranja dokaza, nego i iz javne isprave, izvatka iz upisnika brodova u kojem je naznačena »duljina preko svega 7,92 m«, a ne 9,3 m kako je to tužitelj označio u računima.

VTS je u cijelosti prihvatio razloge prvostupanjskog suda o odbijanju tuženikova prijedloga za prekid postupka do pravomoćnog okončanja druge parnice koja se pred tim sudom vodi među navedenim strankama radi isplate troškova, tj. naknade za vez tuženikovih brodova samo za drugo obračunsko razdoblje. Riječ je o postupku prvostupanjskog suda pod poslovnim brojem Povrv-30/2021 koji se po žalbi nalazi na rješavanju pred VTS-om, a ne pred Vrhovnim sudom Republike Hrvatske, kako je to tuženik netočno naveo u žalbi. U ovom je slučaju VTS razmatrao je li rezultat drugog postupka od prethodnog značaja za odluku o tužbenom zahtjevu, odnosno od kakvog je to utjecaja na ovaj parnični postupak. Uzeo je u obzir odredbe procesnog prava o prekidu postupka, kao i cilj zbog kojeg je opravdano zaustaviti tijek parnice do nastupa određenih okolnosti. Kada odluka suda ovisi o prethodnom rješenju pitanja postoji li neko pravo ili pravni odnos pa se bez rješenja tog pitanja ne može riješiti glavna stvar, a to pitanje predstavlja samostalnu pravnu cjelinu, riječ je o prejudicijelnom pitanju, odnosno pravnom pitanju uvjetnog značenja, a ne o pitanju činjenične naravi (čl. 12. ZPP-a). Ocjenjujući sve okolnosti ovog slučaja, VTS je zaključio da pravomoćnost presude u tom drugom sudskom postupku nema značenje prethodnog pitanja pa prekid ove parnice ne bi bio opravdan.

Slijedom navedenog, VTS je pobijanu odluku prvostupanjskog suda potvrdio u cijelosti (čl. 368. st. 1. i čl. 380. t. 2. ZPP-a). Novčani iznos u uvodu presude sud je iskazao u eurima i kunama, primjenom fiksnog tečaja konverzije od 7,53450, u skladu s čl. 43. i 48. Zakona o uvođenju eura kao službene valute u Republici Hrvatskoj (*Narodne novine*, br. 57/2022 i 88/2022).

Dr. sc. Vesna Skorupan Wolff, znanstvena savjetnica u trajnom zvanju
Jadranski zavod Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti

Summary:

OBLIGATION TO PAY THE BERTHING FEE AFTER TERMINATION OF THE BERTHING CONTRACT

High Commercial Court of the Republic of Croatia
Pž-2991/2022-2, 21 April 2023

The berth user (the defendant in the proceedings) terminated the berthing contract but left the boat on a dry berth in the marina. The marina, as the berth service provider (the plaintiff in the proceedings), sought payment of the berthing fee for use of the dry berth at the daily berth rate and the cost of the boat stand on the dry berth, plus VAT. The defendant claimed that the berthing fee could not be calculated on the basis of the plaintiff's price list because the parties were not in a contractual relationship and there was no evidence that the defendant had received the plaintiff's general terms and conditions of the contract. The court concluded that although a written berthing contract had not been concluded for the disputed period, by leaving the boat in the marina the defendant had accepted the plaintiff's general terms and conditions (price list) for the subsequent period. Those terms were not unknown to him, not only in view of their long-standing contractual relationship, but also because they had been publicly available (Articles 673.j, 673.r and 673.t of the Maritime Code). The mere fact that the boat was in a dry berth, and not in the sea, does not affect the defendant's obligation to pay the berthing fee owed on that basis. The berth user is liable for the berthing fee regardless of whether the boat is moored in the sea or is in a dry berth of the marina of which the plaintiff is the concessionaire.